

Odkrycie Ameryki

I co dalej?

Sylwester Raŭ

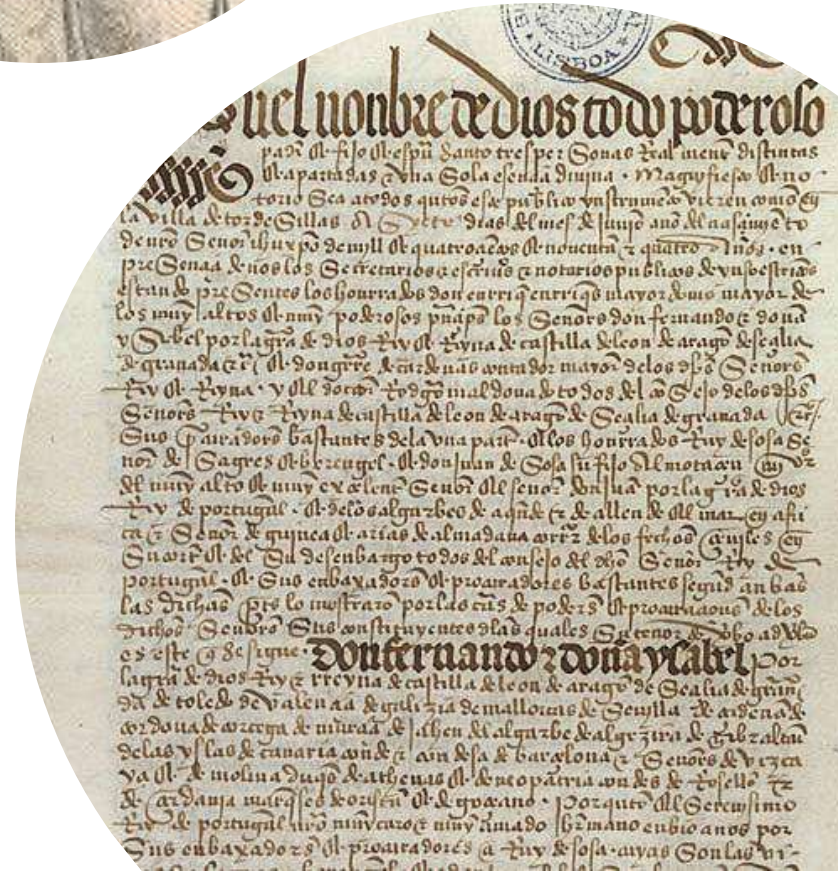
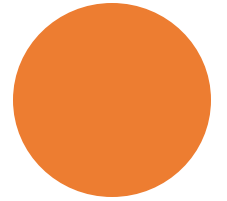

Plan prezentacji

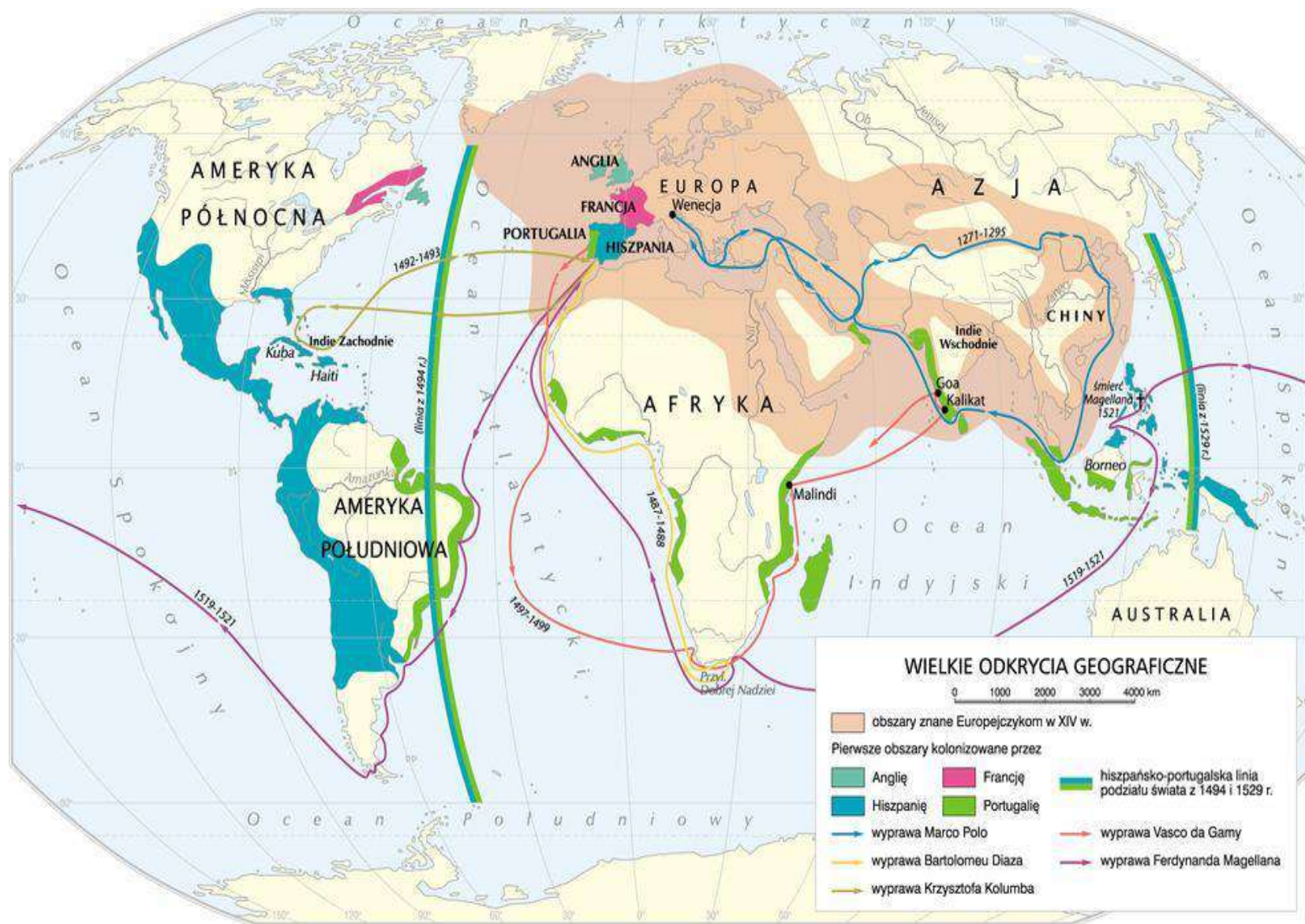
- Odkrycie Ameryki – dobrze wiedzieć
- Konkwistadorzy – zasady ich działania
- Hernán Cortez i Francisco Pizarro
- Inny obraz obecności Europejczyków w Nowym Świecie - Bartolomeo de Las Casas
- Podsumowanie

Odkrycie Ameryki – dobrze wiedzieć

- Kolumb nie był pierwszym, który stanął na kontynencie – Cabot i inni
- Ameryka była zamieszkana
- Od początku prowadzono wobec tubylców politykę dążącą do ich zniewolenia i wykorzystania
- Jednym z pierwszych skutków odkryć był traktat w Tordesillas z 1494 r. dzielący strefy wpływów na świecie pomiędzy Hiszpanię i Portugalię

Podział wpływów w Nowym Świecie pomiędzy Hiszpanią i Portugalię

Kultury prekolumbijskie

Konkwistadorzy – zasady ich działania

- Potencjalny zdobywca Nowego Świata zawierał umowę z koroną (capitulación)
- W przypadku sukcesu przywódca ma szansę na duże łupy, a towarzyszący mu żołnierze na "encomiendę" czyli nadanie majątku ziemskiego
- Koszty pokrywał organizator – korzystne dla królestwa - odbierało 20% z łupów + nowe ziemie
- Bardzo ryzykowne dla samych konkwistadorów
- Dlatego byli to głównie zubożali szlachcice hiszpańscy, którzy nie mieli szans na osiągnięcie majątku i statusu na kontynencie
- Często w koloniach zostawali urzędnikami miejskimi

Hernán Cortés

- Urodzony w Hiszpanii, syn zubożałych szlachciców, wykształcony na urzędnika
- 1504 r. - dociera na Hispaniolę, gdzie zostaje pisarzem rady miejskiej
- Protekcja Diego Velázquezza zarządcy Kuby, pozwoliła mu na rozwój kariery
- 1519 r. wyrusza na czele ekspedycji badającej kontynent – wszczyna bunt przeciwko Velazquezowi – rusza w głąb lądu

Hernán Cortés

- Już w 1519 r. nawiązuje kontakt z wysłannikiem azteckiego króla Montezumy II – Teudille
- Postanawia podbić państwo Azteków - szuka sojuszników wśród wrogów Montezumy
- Wkracza do stolicy Tenochtitlan, jako wysłannik boga Quetzalcoatla, traktowany z honorami, po jakimś czasie Hiszpanie zaczynają być wrogo traktowani
- Udaje mu się zniewolić Montezumę, który chcąc uniknąć rozlewu krwi, godzi się nawet przyjąć zwierzchnictwo króla Hiszpanii

Hernán Cortés

- W maju 1520 musi walczyć z hiszpańską wyprawą mającą na celu doprowadzenie buntowników na Kubę - przekonuje ich do własnych racji i przechodzą na jego stronę
- W tym czasie załoga Hiszpanów pozostawiona w stolicy, dokonuje masakry bezbronnych Indian podczas jednego ze świąt
- Cortes wraca do stolicy – wybucha powstanie przeciwko Hiszpanom, w wyniku którego zamordowany Montezuma
- Rozpoczynają się walki, 13.08. 1521r zdobywa ponownie stolicę, państwo Azteków upada
- Wraca w 1540 r. do Hiszpanii, umiera w 1547 r.

Francisco Pizarro

- Nieślubny syn żołnierza z Trujillo – niskie pochodzenie społeczne
- Życie konkwistadora było dla niego jedyną szansą na uzyskanie jakiegoś majątku
- Kilukrotnie bierze udział w wyprawach, konkwistadorów - jako jeden z pierwszych Europejczyków zobaczył Ocean Spokojny 1502-1523r.
- Razem z Diego de Almagro wyrusza na podbój Ameryki Południowej - trzy wyprawy w latach 1524-1533
- Podczas drugiej z wypraw dociera do Peru, gdzie dowiadyuje się o legendarnych bogactwach państwa Inków - ze względu na rozkazy musi przerwać wyprawę

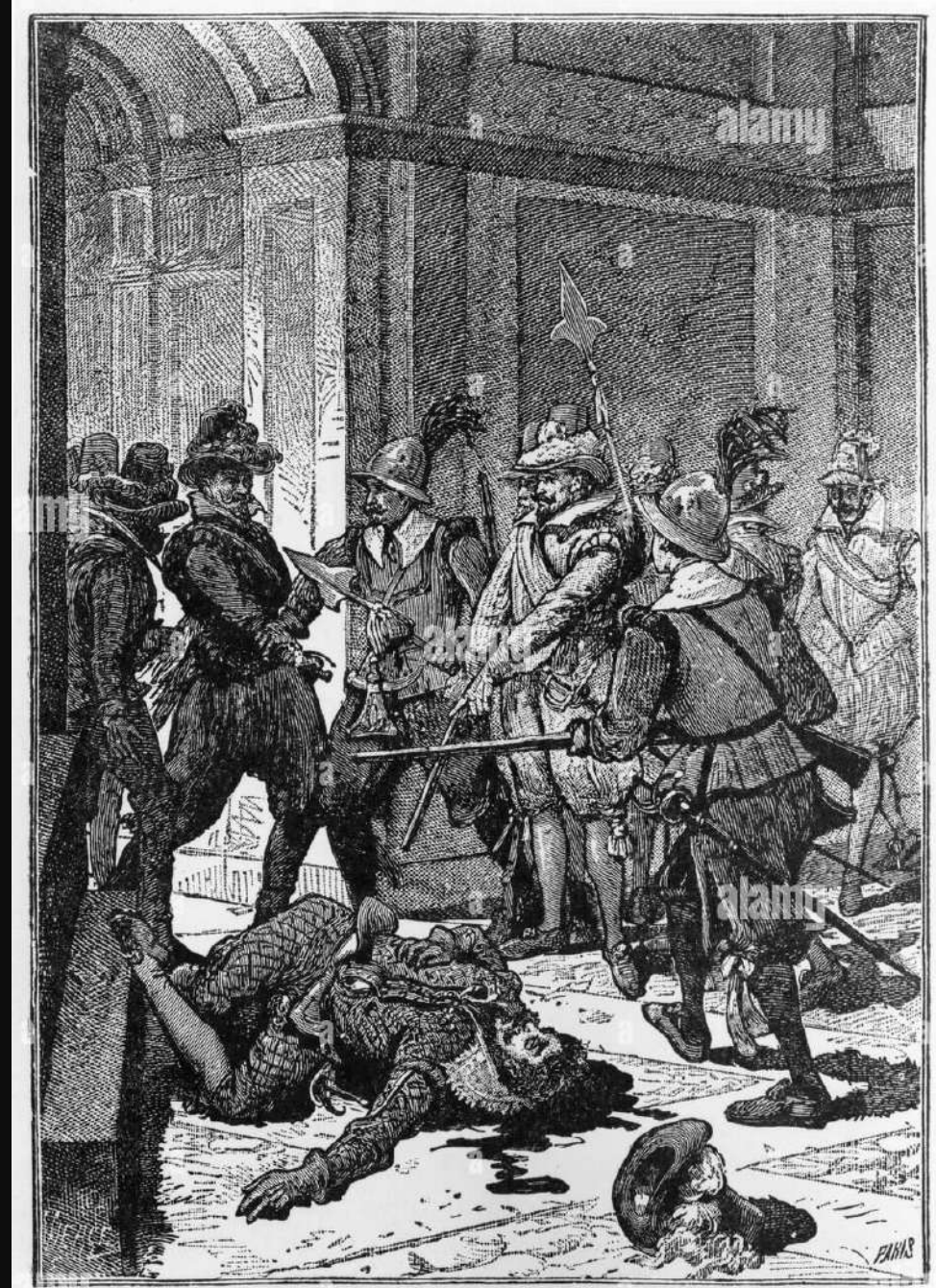
Francisco Pizarro

- W tym czasie Inkowie są po wojnie domowej o władzę, z której zwycięsko wychodzi Atahualpa - państwo jest bardzo osłabione
- 100 piechurów i 60 jeźdźców Pizarra ląduje we wrześniu 1532 roku u wybrzeży państwa Inków, zakładają osadę San Miguel – od razu toczą boje z Indianami
- Atahualpa nie obawia się takiej liczby przeciwników, pozwala im poruszać się przez Andy w głąb swojego państwa
- W listopadzie docierają do Cajamarki, gdzie zapraszają do negocjacji Atahualpę - odczytano mu manifest *requerimiento*, w myśl, którego jedyną rzeczą jaka mu pozostała było poddanie się
- Atahualpa nie zgodził się, w afekcie rzucił podaną mu Biblię, w wyniku czego doszło do ataku Hiszpanów, którzy używając m.in.. armat dokonali masakry Indian, a ich wodza pojмали

Francisco Pizarro

- Hiszpanie zmusili Indian do złożenia okupu za życie wodza, mimo to zabijają go w 1533 r., wcześniej urządzając mu proces o bunt
 - Państwo Inków zaczyna chylić się ku upadkowi
 - Sam Pizarro popada w konflikt z innymi konkwistadorami, m.in. de Almagro, pomimo zwycięstwa Pizarro zostaje zamordowany w Limie przez jego stronników w 1541 r.
-

Bartolomeo de Las Casas

- W wieku 18 lat, w 1502 r. dociera na Hiszpanię, gdzie dołącza do swojego ojca
- W 1510 roku przyjmuje święcenia kapłańskie - w swoich poglądach wyraża aprobatę i słuszność działań konkwistadorów
- Podczas pobytu na Kubie, gdy sam jest posiadaczem encomiendy i ma pod sobą niewolników, widząc masakrę Indian, doznaje przemiany – zrzeka się swojej własności
- Na jego postawę miała wpływ historia Hatueya, jednego z buntowników indiańskich, który oznajmił, że nie chce przyjąć wiary, by nie znaleźć się w niebie z takimi okrutnikami, jakimi są chrześcijanie
- 1515r. Wraca do Hiszpanii, by przedstawić królowi nadużycia, jakich dopuszczają się konkwistadorzy, król zwołuje specjalną komisję, mającą zbadać sprawę, jednak jest nieskuteczna

Bartolomeo de Las Casas

- Tworzy wzorcową wioskę w Cumana - chce przykładem nauczyć Indian, jak pracują i żyją chrześcijanie - plan się nie powiódł
- Zniechęcony opusza Amerykę, by powrócić tu znowu i działać na rzecz Indian, występując przeciwko postawie kolonistów
- 1537r. w południowym Meksyku, pokojowo udaje mu się nawrócić Indian
- 1539r. powraca do Europy, gdzie zostaje dłużej i prowadzi ostrą polemikę ze zwolennikami niewolniczego traktowania Indian

RECIBEN EL BAUTISMO

por mano del P. Las Casas, varios indios prisioneros en la isla de Cuba. (Año 1511.)

Bartolomeo de Las Casas

- 1542 r. w wyniku jego działalności król Hiszpanii Karol V wydaje Nowe Prawa - *Leyes Nuevas* - zakazujące wykorzystywania Indian jak niewolników
- 1544 przyjmuje biskupstwo w Chiapas – w Meksyku, gdzie nadal walczy o wprowadzenie praw, które zostały ogłoszone przez Karola V
- W perspektywie buntu przeciwko sobie, wraca do Hiszpanii, gdzie przedstawia sprawę sądom hiszpańskim
- Zmęczony ciągłą walką z kolonistami, mając ponad 70 lat osiada w klasztorze dominikanów w Valladolid
- W 1552 roku, w Sewilli, wydaje dzieło *Brevísima relación de la destrucción de las Indias* (Krótka relacja o zniszczeniu Indii Zachodnich).
- W 1556 r. umiera w klasztorze Atocha, w Hiszpanii

Brevísima r elación de la destrucción de las Indias: colegida por el B ispo d o fray Bartolome de las Casas / o Casas de la orden de S a c t o D o m i n g o.

Año. 1552.

Requerimiento – wezwanie

- Dokument, który powstał z potrzeby legitymizacji moralno-prawnej obecności w Nowym Świecie i działań podejmowanych przez konkwistadorów
- Dokument poraz pierwszy użyty w 1514 roku
- Odczytywany przez konkwistadorów, zawierał listę uzasadnień i praw do działań konkwistadorów, wynikających rzekomo z prawa Boskiego oraz pozycji jaką w europejskiej rzeczywistości posiadali papież i królowie, sprawujący swoje urzędy z Woli Bożej
- Stworzony przez jurystów królewskich
- Dawał wybór - albo nawrócenie, albo śmierć lub niewola
- Często odczytywany po hiszpańsku, niczego nieświadomym Indianom

Podsumowanie

- Hiszpanie stworzyli sprawny system wyzysku Nowego Świata, który przyniósł Koronie krótkoterminowo ogromne zyski, w postaci złota przywożonego do Europy czy wymiany handlowej z nowopowstałymi koloniami
- Konkwistadorzy, wykorzystując zaskoczenie, podstęp, oraz przewagę technologiczną potrafili w bardzo krótkim czasie i niewielkim nakładem podbijać ogromne tereny
- Rdzenna ludność obu Ameryk, została niemalże wyniszczona w wyniku działalności konkwistadorów, niewolniczej pracy, oraz chorób zawleczonych przez konkwistadorów
- Konkwistadorzy wykorzystywali do podboju tezę o krzewieniu chrześcijaństwa, czym w praktyce prawie w ogóle nie byli zainteresowani
- Pierwszymi obrońcami praw Indian, byli misjonarze katolicki

Źródła grafik

- <https://www.meisterdrucke.pl/wydruki-artystyczne/Abraham-Ortelius/1172529/Mapa-Orteliusa-Nowego-%C5%9Awiata.html>
- <https://www.britannica.com/biography/John-Cabot>
- https://www.histurion.pl/historia/nowozytnosc/art/20_wielkie_odkrycia_geograficzne.html
- <https://www.techpedia.pl/index.php?str=tp&no=28982>
- <https://pl.wikipedia.org/wiki/Konkwista#/media/Plik:Fundacion de Santiago.jpg>
- https://histmag.org/grafika/2019_ciekawostki/cortes/1.jpg
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Montezuma_II#/media/Plik:Moctezuma Mendoza.jpg
- <https://mexicoentero.pl/podboj-hiszpanski/>
- <https://www.alamy.com/stock-photo-the-death-of-pizarro-francisco-pizarro-gonzalez-1471-or-1476-june-26-104001653.html>
- <https://www.dominicos.org/quienes-somos/grandes-figuras/personajes/bartolome-de-las-casas-biografia/>

Dziękuję za uwagę
